

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att stärka kunskapsstödet för vård och behandling av personer med transsexualism och andra personer med könsidentitetsstörningar

Regeringens beslut

Socialstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd riktat till hälso- och sjukvårdens profession med rekommendationer om innehållet i utredning, vård och behandling samt eftervård och uppföljning vid transsexualism och andra könsidentitetsstörningar. Med utgångspunkt i kunskapsstödet ska Socialstyrelsen ta fram information riktad till patienter och hälso- och sjukvårdspersonal.

Socialstyrelsen ska därutöver initiera och samordna ett myndighetsövergripande samarbete i syfte att minska den administrativa bördan för en person i samband med ändring av könstillhörighet.

Socialstyrelsen ska i relevanta delar samråda med berörda myndigheter och andra organisationer.

För detta ändamål får Socialstyrelsen använda 2 500 000 kronor 2012. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 18 God vård och folkhälsa. Medlen ska utbetalas engångsvis, efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2013.

Socialstyrelsen ska till Regeringskansliet (Socialdepartementet) lämna delredovisningar av uppdraget senast den 1 december 2012 och den 1 december 2013 samt en slutredovisning senast den 15 december 2014. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Socialstyrelsen överlämnade 2011 rapporten *Transsexuella och övriga personer med könsidentitetsstörningar* till regeringen. Av rapporten framgår att det finns brister inom hälso- och sjukvården när det gäller bl.a. vård och behandling av transsexualism och övriga personer med könsidentitetsstörningar. Det finns stora regionala skillnader när det gäller utredning och behandling. Väntetiderna för att inleda en behandling och befintliga resurser för utredning och behandling skiljer sig åt mellan landstingen. Det finns betydande skillnader vad gäller möjligheten att få behandling under utredningstiden och innehållet i den behandling som erbjuds patienterna skiljer sig åt i väsentliga delar. Endast i landstingen i Stockholms län, Skåne län och Västra Götalands län finns ett dokumenterat strukturerat tillvägagångssätt för utredningen av en könstillhörighetsändring. Nationella kunskapsöversikter liksom mer omfattande vårdprogram saknas. Vård och behandling baseras i huvudsak på klinisk erfarenhet och i mindre omfattning på vetenskapligt stöd. Enligt rapporten är diagnoskoden transsexualism avgörande för att den vårdsökande ska erhålla någon vård och behandling, vilket innebär att vårdförloppet kan avslutas för personer som inte uppfyller diagnoskodens kriterier trots att även dessa personer upplever behov av vård och behandling. Personer med transsexualism och övriga personer med könsidentitetsstörningar blir i vissa fall ifrågasatta och bemötta med okunskap i kontakten med hälso- och sjukvården och tillgången till information för patienter och personal inom hälso- och sjukvården är bristfällig. Studier visar t.ex. att det finns brister i rutinerna inom hälso- och sjukvården för de unga transsexuella som söker stöd.

Regeringen beslutade den 12 april i år propositionen *Ändrad könstillhörighet* (prop. 2011/12:142). I propositionen föreslås bl.a. ändringar i lagen (1972:119) om fastställande av ändrad könstillhörighet i vissa fall, när det gäller villkoren för beslut om fastställelse av ändrad könstillhörighet. I propositionen konstaterar regeringen, med utgångspunkt i Socialstyrelsens rapport, att det finns ett behov av nationellt kunskapsstöd för utredning, vård, behandling och stöd. Det finns även behov av insatser för att minska den administrativa bördan för personer som ändrat könstillhörighet.

Närmare om uppdraget

Socialstyrelsen ges mot denna bakgrund ett uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd riktat till hälso- och sjukvårdens profession med rekommendationer om innehållet i utredning, vård och behandling samt eftervård och uppföljning vid transsexualism. Det ska även innehålla rekommendationer om innehållet i utredning och eventuell vård och behandling samt eftervård och uppföljning vid andra könsidentitetsstörningar. Kunskapsstödet ska uppmärksamma situationen för både vuxna och barn och unga.

Socialstyrelsen ska dessutom ta fram information riktad till patienter, med utgångspunkt i kunskapsstödet samt, i relevanta fall, i de villkor som gäller för att erhålla fastställelse av ändrad könstillhörighet. Information riktad till hälso- och sjukvårdens personal ska också tas fram. Socialstyrelsen bör i denna del av uppdraget beakta vilka särskilda behov av information som kan finnas när det gäller de rättsliga förutsättningarna i samband med beslut om ändrad könstillhörighet, t.ex. för personer med registrerat partnerskap eller utländska medborgare (jfr prop. 2011/12:142 s. 66). Myndigheten bör dessutom i denna del beakta dels det arbete som genomförs inom ramen för regeringens satsning på jämlikhet i vården med inriktning på stöd till särskilt utsatta grupper, dels det eventuella behovet av information till målgruppen om diskrimineringslagstiftningen.

För den som har ändrat könstillhörighet kan situationer uppstå när det är nödvändigt att redovisa betyg, övriga intyg och meriter från tiden före ändringen av könstillhörigheten. Enligt Socialstyrelsens rapport har många upplevt ett stort problem att få nya betyg och intyg med den nya identiteten. Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att initiera och samordna ett myndighetsövergripande samarbete i syfte att minska den administrativa bördan för en person som ändrat könstillhörighet. Många myndigheter är berörda, bl.a. Polisen, Transportstyrelsen, Skatteverket, Statens skolverk, Försäkringskassan, Migrationsverket och Socialstyrelsen.

Regeringen avser att avsätta 2 500 000 kronor 2013 och 2 500 000 kronor 2014 för genomförandet av uppdraget. Medlen utbetalas under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Daniel Zetterberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/JÄM/UC
Arbetsmarknadsdepartementet/DISK
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek
Regeringskansliets internrevision
Försäkringskassan
Kammarkollegiet
Migrationsverket
Rikspolisstyrelsen
Skatteverket
Statens skolverk
Transportstyrelsen
Ungdomsstyrelsen
Sveriges Kommuner och Landsting